

DARUJMO NADU

DARIVANJE ORGANA

Donorska Mreža u
Bosni i Hercegovini

DONORSKA MREŽA U BOSNI I HERCEGOVINI (DMBH)

DMBIH je nevladina neprofitabilna organizacija osnovana zajedničkim sporazumom osnivača 2002. godine.

Glavni cilj DMBH je edukacija stanovništva Bosne i Hercegovine o potrebi darivanja organa i tkiva u svrhu liječenja presađivanjem.

9.5.2003. godine DMBH je upisana u Registar Udruženja kod Ministarstva pravde Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Presađivanjem organa i tkiva danas se širom svijeta uspješno liječe mnogi teški bolesnici.

U Bosni i Hercegovini se, za sada, radi presađivanje bubrega od živih davalaca (od rodbine i supružnika), od donora sa dokazanom moždanom smrću (kadaverična transplantacija). Ne rade se altruističke transplantacije, unakrsne, ABO inkompatibilne transplantacije i transplantacije kod posebnih stanja bolesti u primaocima organa. U našoj zemlji postoji kadar, oprema i prostor da sa minimalnim ulaganjima možemo raditi sve vrste transplantacija. Na osnovu sadašnjeg stanja ne mogu se zadovoljiti potrebe brojnih osoba čiji život ovisi o darovanom bubregu, srcu, jetri, plućima...

Darivanje organa i tkiva u svrhu liječenja oboljelih u Bosni i Hercegovini je zakonski regulirano:

- Zakon o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja ("Sl-novine Federacije BiH, broj 75/09")
- Zakon je stupio na snagu Ukazom o proglašenju Zakona o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja broj 01-02-492/01 od 19.11.2009. Sarajevo ("Sl-novine Federacije BiH, broj 75/09")
- Zakon o transplantaciji organa RS usvojen 2009.godine ("Službeni glasnik RS", br.72/2009.)
- Postoji potreba na osnovu iskustva i svjetskih dostignuća zakonske odredbe često inoviraju i dograđuju, kako bi bilo više transplantacija organa.

Mi možemo pružiti novu nadu našim oboljelim sugrađanima!

- Potpisujući i noseći donorsku karticu izražavamo svoju volju i želju da budemo davalac organa nakon smrti.
- Poklanjajući jedan ili više organa nakon smrti možemo spasiti najmanje jedan ljudski život.

RAZGOVARAJTE SA PORODICOM I PRIJATELJIMA O DARIVANJU ORGANA!

- Kada odlučite da potpišete donorsku karticu saopćite to svojim najbližim. Oni treba da znaju za Vašu volju da je ne bi osporavali u trenucima bola zbog gubitka bliske osobe.
- Mnogo je veća vjerovatnoća da će Vama zatrebati darovani organ nego da ćete Vi postati davalac organa. Spremni ste na presađivanje za sebe ili svoje najbliže.

DA?

- Tada recite **DA** i darivanju organa. Potpišite donorsku karticu. Obavijestite o tome rodbinu i prijatelje.

DARUJMO NADU

DONORSKA KARTICA

**DONORSKA MREŽA U
BOSNI I HERCEGOVINI**

ODGOVORI NA VAŠA PITANJA

1. Šta je donacija organa?

Donacija organa je darovanje organa od živih davalaca gdje je moguće ili od osoba sa dokazanom moždanom smrću primaocima čiji život ovisi o presađivanju.

2. Kada je bila prva transplantacija?

Rožnjača je prvi put presađena 1905. godine, transfuzija krvi se primjenjuje od 1918. godine. Prva uspješna transplantacija bubrega urađena je 1954. godine, a srce 1967. godine.

3. Koji organi i tkiva se mogu presađivati?

Bubrezi, srce, jetra, pluća, gušterača, tanka crijeva, rožnjače, srčani zalisci, kosti, tetive, koža.

Reproduktivni organi i tkiva se NE uzimaju od mrtvih osoba.

4. Kako se može biti siguran da je osoba zaista mrtva?

Organi i tkiva se uzimaju u svrhu liječenja presađivanjem samo od umrle osobe. Smrt utvrđuje tim ljekara koji su potpuno odvojeni od tima ljekara koji rade transplantacije.

Većina davaoca organa su osobe umrle zbog teške povrede glave ili moždanog krvarenja.

Tada se utvrđuje **MOŽDANA SMRT**

5. Mogu li aparati održati takvu osobu u životu?

NE. Osobe s utvrđenom moždanom smrću je mrtva. Aparatima se omogućava protok krvi kroz tijelo čime se čuvaju organi i tkiva od oštećenja kako bi se mogli presaditi.

6. Da li će doktori pustiti nekoga da umre ako znaju da je ta osoba mogući davaoc organa?

NE. Doktori moraju učiniti sve da sačuvaju život i zdravlje bolesnika. To je njihova prva i najvažnija dužnost.

Ako, uprkos tome, bolesnik umre, tek tada se razmatra darivanje organa.

7. Mogu li se darivati organi i tkiva za života?

DA, ukoliko se time ni najmanje ne narušava zdravlje davaoca. Najčešće se za života daruje bubreg jer se može normalno živjeti i s jednim zdravim bubregom. BiH zakon dozvoljava darivanje organa za života samo članovima porodice. Rijetko se događa da se od živog davaoca uzima dio jetre, pluća ili crijeva.

8. Ko će dobiti organ(e) koje ja darujem?

Vaš organ ili tkivo će dobiti onaj bolesnik s liste čekanja za transplantaciju u kojeg se utvrdi najbolja tkiva podudarnosti s Vašim organom. Prioritet pri podjeli organa imaju bolesnici kojima je presađivanje hitno.

9. Da li se davalac organa testira na zarazne bolesti?

DA. Krv mogućeg davaoca se testira na virus kao što su HIV ili hepatitis.

10. Može li se biti davalac organa ako osoba nije potpuno zdrava?

DA. izuzev ako darujete organ za života. Odluku o tome donos doktor nakon uvida u Vašu istoriju bolesti. Živi davaoci organa u principu moraju biti zdrave osobe.

11. Može li davalac biti mlađi od 16 godina?

DA. ako je izrazio/la takvu želju za života i ako se roditelji ili staratelji slažu s tim.

12. Mogu li stariji ljudi biti davaoci?

DA. U slučajevima darivanja rožnjače i nekih drugih tkiva, godine nisu važne. Za druge organe to zavisi od fizičkog stanja a ne od godina.

13. Da li se religija protivi darivanju organa?

NE. Sve velike svjetske religije podržavaju darivanje organa. Ako imate ikakvih sumnji u to, razgovarajte s Vašim vjerskim vođama.

14. Može li se darovati samo jedan organ ili tkivo?

DA. Vi možete napisati na donorskoj kartici koji organ ili tkivo želite darovati.

15. Mogu li davaoci organa odlučiti o tome ko će dobiti njihove organe ili tkiva?

NE. Darovanje organa se ne prihvata ako je uvjetovano time ko treba da dobije organe.

16. Da li darovanje organa mijenja izgled tijela davaoca?

NE. Organe i tkiva uzimaju s najvećom pažnjom i poštovanjemiskusni hirurzi. Ako želi, porodica može vidjeti tijelo poslije takve operacije.

17. Da li darovanje organa odgađa sahranu?

NE. Kada rodbina prihvati darovanje organa, operacija se učini što je moguće prije i cijeli proces se završi za oko 12 sati.

18. Da li porodica davaoca treba da plati troškove darovanja organa?

NE. Sve troškove oko darovanja organa plaćaju fondovi osiguranja.

19. Neko od mojih bližnjih želi da bude davalac. šta da radimo ako on/ona umre?

U takvom slučaju treba obavijestiti bilo kojeg ljekara ili medicinsku sestru o želji preminulog da daruje organe i tkiva. Bolnički koordinatori za transplataciju će se brinuti o daljem postupku.

20. Da li organ koji je darovan za transplataciju može da se koristi za medicinska istraživanja?

NE. Ako se darovani organ ne može presaditi iz bilo kojih razloga, mora se dobiti posebna dozvola za njegovo iskorištavanje u svrhu istraživanja. Darovanje tijela poslije smrti u svrhe istraživanja podliježe drugim zakonima.

21. Da li porodica davaoca zna ko je bio primalac organa ili tkiva?

NE. Takve informacije se ne daju ukoliko to nije posebna želja porodica davaoca i primaoca organa.

22. Zašto treba raspljavljati o darovanju organa i tkiva sa članovima porodice i prijateljima?

Članovi porodice se uvijek pitaju za darovanje organa. Zato Vaši najbliži treba da znaju da je to bila Vaša čvrsta volja i želja i da nimalo ne sumnjaju u to

Potpisana donorska kartica omogućava da svi poštuju Vašu želju da budete davalac organa i tkiva nakon smrti.

23. Treba li napisati odluku o darivanju organa i tkiva u testamentu?

NE. U vrijeme kad se testament čita kasno je za darivanje.

24. Da li se neko ko je napisao donorsku karticu ili na drugi način izjasnio da želi biti davalac organa, može predomisлити?

DA. Takva osoba može promijeniti svoju odluku bilo kada. Tada treba uništiti donorsku karticu i to saopćiti rodbini i prijateljima.

25. Da li se mogu kupovati ili prodavati organi i tkiva?

NE. Prodaja i kupovina organa i tkiva je apsolutno zabranjena prema »Human Organ Transplants Act« iz 1989. godine i u Bosni i Hercegovini je krivično djelo.

Ako želite saznati više o darivanju organa i tkiva obratite se Donorskoj mreži u Bosni i Hercegovini na telefone: 035 303-106 i 035 303-394, posjetite web stranicu:

www.undt.ba

**DONORSKA MREŽA U
BOSNI I HERCEGOVINI**

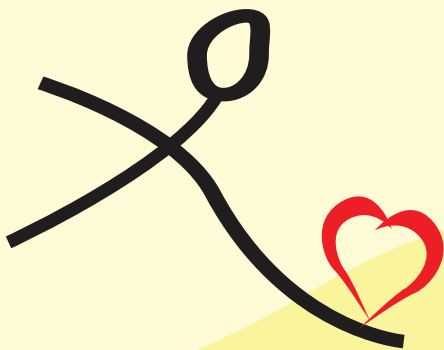
Ja,

sam razgovarao/la sa svojom porodicom i prijateljima o darivanju organa. U nadi da mogu pomoći drugima poslije moje smrti želim da darujem organe i tkiva svog tijela u svrhu liječenja ljudi. U slučaju moje smrti obavjestiti navedenu osobu na telefon_____.

Datum:

Potpis:

Molimo Vas da karticu nosite sa sobom

DARUJMO NADU

DARIVANJE ORGANA

**Donorska Mreža u
Bosni i Hercegovini**

Donorska mreža u Bosni i Hercegovini

75000 Tuzla, Ibri Pašića bb. (UKC Tuzla -Klinika za interne bolesti). Telefon: 035 303-106, 035 303-394

Klinički centar Univerziteta u Sarajevu, Bolnicka 25, Klinika za hemodijalizu telefon 033 269-070

www.undt.ba

e-mail: prof.trnacevic@yahoo.de

adnan.altumbabic@gmail.com, idacoric@yahoo.com